

TÜBA-AR

Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi

YAYIN KURULU

Ufuk ESİN
Yayın Kurulu Başkanı

Mehmet ÖZDOĞAN

Sema BAYKAN

Bruce HOWE

Zafer KARACA

ONURSAL YAYIN KURULU

Ekrem AKURGAL
Sedat ALP
Halet ÇAMBEL
Jale İNAN
Nimet ÖZGÜÇ
Tahsin ÖZGÜÇ

DANIŞMA KURULU

Haluk ABBASOĞLU
İstanbul Üniversitesi
Sedat ALP
Türkiye Bilimler Akademisi
Ayda AREL
Ege Üniversitesi
Güven ARSEBÜK
İstanbul Üniversitesi
Nuşin ASGARİ
İstanbul Arkeoloji Müzeleri
Güven BAKIR
Ege Üniversitesi
O. BAR YOSEF
Harvard Üniversitesi
Cevdet BAYBURTOĞLU
Ankara Üniversitesi

Marie-Claire CAUVIN
CNRS
Ali DİNÇOL
İstanbul Üniversitesi
Kutlu EMRE
Ankara Üniversitesi
Harald HAUPTMANN
İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü
Peter KUNIHOLM
Cornell Üniversitesi
Machteld MELLINK
Byrn Mawr Koleji
Nimet ÖZGÜÇ
Türkiye Bilimler Akademisi
Wolfgang RADT
İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü

YAZIŞMA ADRESİ

Sema Baykan - Uzman Arkeolog Prehistorya Anabilim Dalı
Edebiyat Fakültesi İstanbul Üniversitesi, Beyazıt 34459 İstanbul, Türkiye
Tel: 0 212-519 45 92 Fax: 0 212-519 45 92

ISSN 1301-8566

Fiyatı: 2.000.000 TL Kurumlar: 5.000.000 TL Yurtdışı: \$ 30
Banka Hesap No: Türkiye İş Bankası Başkent Şubesi 4299 304210 452824

Yayın Yönetmeni: Zafer Karaca, Sanat Yönetmeni: Ödül (Evren) Töngür, Teknik Yönetmen: Duran Akca
Yayın Ekibi: Sema Subat-Alp Akoğlu Teknik Ekip: Aytaç Kaya-Yiğit Özgür

TÜBA (TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ)
TÜBİTAK Atatürk Bulvarı No: 221, Kavaklıdere 06100 Ankara, Türkiye
Tel: 0 312-427 06 25 Fax: 0 312-427 66 77
e-posta: tuba-ar@tubitak.gov.tr Internet: www.tuba-ar.tubitak.gov.tr

TÜBA-AR

Turkish Academy of Sciences Journal of Archaeology

EDITORIAL BOARD

Ufuk ESİN
Editor in Chief

Mehmet ÖZDOĞAN

Bruce HOWE

Sema BAYKAN

Zafer KARACA

HONORARY EDITORIAL BOARD

Ekrem AKURGAL
Sedat ALP
Halet ÇAMBEL
Jale İNAN
Nimet ÖZGÜÇ
Tahsin ÖZGÜÇ

EDITORIAL ADVISORY BOARD

Haluk ABBASOĞLU
İstanbul University
Sedat ALP
Turkish Academy of Sciences
Ayda AREL
Ege University
Güven ARSEBÜK
İstanbul University
Nuşin ASGARİ
İstanbul Museums of Archaeology
Güven BAKIR
Ege University
O. BAR YOSEF
Harvard University
Cevdet BAYBURTOĞLU
Ankara University

Marie-Claire CAUVIN
CNRS
Ali DİNÇOL
İstanbul University
Kutlu EMRE
Ankara University
Harald HAUPTMANN
German Archaeology Institute in İstanbul
Peter KUNIHOLM
Cornell University
Machteld MELLINK
Byrn Mawr College
Nimet ÖZGÜÇ
Turkish Academy of Sciences
Wolfgang RADT
German Archaeology Institute in İstanbul

CORRESPONDENCE ADDRESS

Sema Baykan - Uzman Arkeolog Prehistorya Anabilim Dalı
Edebiyat Fakültesi İstanbul Üniversitesi, Beyazıt 34459 İstanbul, Türkiye
Tel: 0 212-519 45 92 Fax: 0 212-519 45 92

ISSN 1301-8566

Price: 2.000.000 TL Institutions: 5.000.000 TL Foreign Countries: \$ 30
Bank Account No: Türkiye İş Bankası Başkent Şubesi 4299 304210 452824

Editing Manager: Zafer Karaca, Art Manager: Ödül (Evren) Töngür, Technical Manager: Duran Akca
Editing Team: Sema Subat-Alp Akoğlu Technical Team: Aytaç Kaya-Yiğit Özgür

TÜBA (TURKISH ACADEMY OF SCIENCES)
TÜBİTAK Atatürk Bulvarı No: 221, Kavaklıdere 06100 Ankara, TURKEY
Tel: 0 312-427 06 25 Fax: 0 312-427 66 77
e-posta: tuba-ar@tubitak.gov.tr Internet: www.tuba-ar.tubitak.gov.tr

İçindekiler / Contents

Önsöz Foreword

Anatolia and the Bridge From
East to West in the Early Bronze Age

*İlk Tunç Çağında Anadolu
ve Doğu'dan Batıya Köprü*

Machteld J. MELLINK1

Yarımburgaz Mağarası

Pleistosen Arkeolojisi İle İlgili Son Çalışmalara
1997 Gözüyle Özet Bir Bakış

Pleistocene Archaeology at the Cave of Yarımburgaz

Güven ARSEBÜK9

Die Entdeckung des Felsmonuments
in Hatip und Ihre Auswirkungen über
die historischen und geographischen
Fragen des Hethiterreichs

*Hatip Kaya Anıtının Keşfi ve Bunun Hitit Ülkesinin
Tarihi ve Coğrafi Sorunlarına Etkileri*

Ali M. DİNÇOL27

Ortaköy-Şapinuwa: Bir Hitit Merkezi

Ortaköy-Shapinuwa: A Hittite Center

Aygül SÜEL37

Tarihöncesi Dönemlerde
Anadolu ile Balkanlar Arasındaki
Kültür İlişkileri ve Trakya'da
Yapılan Yeni Kazı Çalışmaları

*Recent Excavations in Eastern Thrace
and Contact Between the Prehistoric Cultures of
Anatolia and the Balkans*

Mehmet ÖZDOĞAN63

The Aceramic Site of Aşıklı and
its Ecological Conditions Based
on its Floral and Faunal Remains

*Akeramik Aşıklı Höyük yerleşmesinin
bitki ve hayvan kalıntılarına göre ekolojik koşulları*

Ufuk ESİN95

A Pollen Diagram From a River
Sediment in Central Anatolia

*Orta Anadolu'da
Bir Nehir Tortuluna Ait Polen Çizelgesi*

Henk WOLDRING105

Anadolu'nun Önemli Yağ Bitkilerinden
Keten/Linum ve Izgın/Eruca

Orta Anadolu'da Beziryağı Üretimi ve Bezirhaneler

*Flax/Linum and Eruca, among the important oil
plants of Anatolia:
Linseed oil and Oil mills in Central Anatolia*

Fusun ERTUĞ113

Önsöz

Yurdumuzda her yıl üniversite öğretim üyesi olan arkeologlarımız 45'i aşkın sürekli kazı yönetmekte, müze uzmanlarımız 90 kadar kurtarma kazısı yürütmekte, ayrıca yine Türk arkeologları 70'e yakın yüzey araştırması gerçekleştirmektedirler. Söz konusu etkinlikler ile Türk bilimadamları çok değerli eserler gün ışığına çıkarmakta, ancak onların uluslararası alanda yayınlanmasını sağlayan bilimsel bir dergiden yoksun bulunmaktadırlar.

Gerçekten Türk Tarih Kurumu'nun yayınladığı Belleten dergisi pek seyrek olarak arkeoloji konusuna yer ayırmakta, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nin Anadolu dergisi ise ancak kesintilerle çıkmaktadır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü de kapsamlı ve sürekli bir dergi yayınlama olanağını bulamamaktadır. Günümüzde Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün her yıl yayınladığı Kazı Sonuçları Toplantısı dergisi 10 yıldan beri her ne denli muntazam çıkmaktaysa da az kapsamlı oluşu nedeniyle ihtiyacı karşılamaktan çok uzak bulunmaktadır.

Batı dünyasında Almanya, İngiltere, Amerika, Fransa, İtalya, Yunanistan başta olmak üzere birçok ülkede çeşitli arkeolojik konuları işleyen dergiler yayınlanmaktadır. Bilim dünyasında övgüye değer önemli yeri olan Türk arkeolojisinin de hiç olmazsa bir tek yayın organına büyük gereksinmesi vardır. Ancak bu derginin 300-500 sayfadan oluşması, bol, güzel resimli olması, özellikle yabancı dilde yazılmış makaleleri içermesi ve en önemlisi devamlı, kesintisiz yayınlanması gerekmektedir. Böyle bir derginin yaşama geçirilmesi için güçlü bir kaynak tarafından finanse edilmesi zorunluluğu vardır. Sayıları her yıl artan ve bilimsel konulara ayrılmış bütçesi yetersiz olan üniversitelerimizde nitelikli yayınların gerçekleştirilmesi olanak dışıdır. Aslında Atatürk'ün özellikle arkeoloji konularını işlemesi için kurduğu Türk Tarih Kurumu, böyle bir dergiyi kolaylıkla yaşatacak güce sahiptir. Ne var ki 1983'ten beri devletleştirilen, yeterli parası ve özel matbaası olan Türk Tarih Kurumu, arkeoloji konularına ilgisiz kalmaktadır.

Böyle zor bir durumda bulunan Türk arkeolojisine yardım arayanlar Türkiye Bilimler Akademisi'ne de başvurdular ve 1997 genel kurul toplantısı sırasında Akademi Başkanı Prof. Dr. O. Ayhan Çavdar ile yaptıkları konuşmada Prof. Dr. Ufuk Esin'in bilimsel yönetimi altında uluslararası çapta bir arkeoloji dergisi kurulması isteminde bulundular. Aradan kısa bir süre geçtikten sonra bu önemli görevi TÜBA'nın, TÜBİTAK'ın da desteğini alarak üstlendiğini kıvançla öğrendik. TÜBA'nın bu önemli kararı ne denli övülse azdır; çünkü güçlü ve sürekli bir dergi, Türk arkeolojisi için olduğu oranda TÜBA ve TÜBİTAK için de bir prestij konusudur. İlk sayısı önümüzde olan bu yıllık yayın organına öngörülen koşullar altında bütün Türk arkeologlarının, özellikle yabancı dillerdeki yazılarıyla katkıda bulunmalarını bekliyoruz.

Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal
Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Şeref Üyesi

Foreword

The number of archaeological projects run by the members of the Turkish Universities has been constantly increasing; the number of running projects now exceeding 45. Moreover, there are over 90 rescue operations being carried out by the staffs of the Turkish Museums; and each year there are now over 70 surface surveys which are propagated over various parts of the country. Due to this increased archaeological activity, extremely important recoveries are being made by Turkish scientists. However, they are lacking a scientific journal that would provide them with the opportunity of being published. Thus, it has not been possible to present their results to the scientific community.

In fact, the journal *Belleten* of the Turkish Historical Society (Türk Tarih Kurumu), at present, rarely gives space to archaeological issues; and the other journal *Anadolu (Anatolia)* of the Faculty of Languages, History and Geography of the University of Ankara, no longer appears regularly. Likewise, there is no regular periodical on archaeology published through the Faculty of Letters of the University of İstanbul. Although the Annual Excavation Reports published by the General Directorate of the Museums and Monuments, Ministry of Culture, has now been appearing regularly for 20 years, it is far from meeting our needs, as its coverage is extremely limited.

Throughout the Western World, in countries such as Germany, England, United States, France, Italy and Greece periodicals covering various issues on archaeology are regularly being published. Turkish archaeology, which has a praiseworthy place within the scientific world, needs at least one scholarly periodical of its own capable of publishing extensive papers well illustrated with appropriate photos and drawings. This should also be publishing papers in foreign languages. Moreover, it is most important that it should appear regularly without interruptions. For such a scientific journal to be published, it needs to be supported by a dependable sponsoring foundation. Nowadays, it is becoming more and more difficult to expect any universities, with their increasing numbers and with the insufficient budgets to publish journals of high quality. Actually, the Turkish Historical Society, which was found by Atatürk expressly for the study of archaeology, has the extensive means to enable such publications; but most regretfully, it was governmentalized in 1983, and now even though it is sufficiently funded and possesses of a printing-house, it no longer keeps an interest in archaeological issues.

To find a solution to the above mentioned problem of Turkish archaeology, some of the honorary members of the Turkish Academy of Sciences made the proposal during its general assembly, to publish an archaeological journal; and after consultation with the President of the Academy Prof Dr. Ayhan Çavdar, Prof Dr. Ufuk Esin has been proposed as the responsible editor of this publication. Subsequently, we were very glad to hear that TÜBA has taken the necessary decision to conduct this publication with the support of TÜBİTAK. This important decision of TÜBA is priceless as we are sure that the periodical will be distinguished among the scholarly world.

Herewith, we invite all our colleagues, especially Turkish archaeologists to contribute to this journal with their papers, particularly those written in foreign languages.

Ord. Prof. Dr. Ekrem AKURGAL
Honorary Member of the Turkish Academy of Sciences (TÜBA)